

ELOISE

JAARGANG 20 - NR.3
Aug/Sept 2017

IN DIT NUMMER:

**Nieuwsbrief Seniorenraad Stichtse
Vecht mei 2017 3**

Keukentafel gesprekken 5

**Langer zelfstandig thuis wonende
kwetsbare ouderen 6**

Sociale woningen 7

**Wie kan en wil nog mengen in de
wijk? 8**

Thuiscomfort Checklist 9

Informatie
en advies
seniorenbeleid

Aktueel

Het bestuur van de stichting bestaat uit:

A.P.J. (Bram) Strookman, voorzitter/redactie
M.T. (Theo) Fambach, bestuurslid/redactie
Mw B. (Baukje) van Hes, penningmeester
G. (Gerard) v.d. Meer, bestuurslid/redactie

Vormgeving Luukzwark.nl
Redactieadres De Dissel 22
8332 JH Steenwijk
0521 514017
e-mail info@loisweb.nl
website www.loisweb.nl

De donateurs mogen – mits met vermelding
– de nieuwsbrief kopiëren voor hun leden en
andere belangstellenden.

Informatie en advies

De komende maanden zijn alle politieke partijen druk met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018. Een uitgelezen kans om de wensen van ouderen op lokaal niveau onder de aandacht te brengen. Het lijkt er soms op dat veertigers van nu de ouderen van nu maar lastig vinden. Thema's als eenzaamheid, langer thuis blijven wonen, dementie en de blijverslening zeggen hen niet zoveel. Maar voor ouderen zijn het wel belangrijke zaken. Als er in de programma's van de partijen meer rekening wordt gehouden met ouderen dan is het voor ouderen ook gemakkelijker om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. Het bespaart uiteindelijk ook veel geld. Extramuraal zorg is velen malen goedkoper dan intramuraal zorg.

Trend

In veel kleine dorpen worden zorgcoöperaties plaats opgericht. Lokale ouderen die het roer in eigen hand nemen om de leefbaarheid te behouden of zelfs weer te vergroten. Ook in mijn dorp hebben we een enquête opgesteld met een twintigtal vragen. Van de 660 uitgereikte enquêtes werden er 374 ingevuld weer ingeleverd. Een paar opmerkelijke zaken. Er wordt al veel georganiseerd door de

gemeente maar de kennis van wat en hoe ontbreekt bij de burger. Sommige dremfels lijken hoger dan ze zijn. De huisarts kan iets beter communiceren waarom ze er niet is na een weekenddienst bijvoorbeeld...

De grootste behoeftes zijn: vervoer door vrijwilligers, een telefooncirkel om de eenzaamheid te bestrijden. Klein tuinonderhoud, kleine klussendienst.

Sommige dingen zijn al goed geregeld alleen niet iedereen is er van het bestaan op de hoogte. Diverse koffieochtenden. De woensdagmiddagsoos. De Schuif-aan- maaltijden op donderdag en eens in de maand een zondagsdiner voor alleenstaanden.

We zijn nu bezig een en ander uit te werken. De grootste behoeftes worden door 2 leden uit de werkgroep nader geanalyseerd en er zullen plannen op tafel komen. Over de organisatiestructuur wordt nagedacht. Een vrijwilligers wervingsactie wordt ontwikkeld. Pas als dat een beetje van de grond is mogen en kunnen de gemeentelijke oplossingen aanhaken.

Kortom leuk en wordt vervolgd.
Ik wens u een mooie nazomer!
Bram Strookman
Voorzitter

In deze nieuwsbrief willen we u informeren over onze activiteiten in het afgelopen halfjaar en over onze plannen.

Crisisopvang

Wij informeerden u al in de vorige nieuwsbrief over het tekortschieten van de crisisopvang van thuiswonende ouderen. Dat uit zich in onwenselijke ziekenhuisopnames, als gevolg van het feit dat er in de verzorgings- en verpleeghuizen te weinig plaatsen zijn voor crisisopvang onder regie van de huisarts.

De gemeente heeft inmiddels contact opgenomen met de zorginstellingen om te bereiken dat er een nieuw samenvattend overzicht komt van de faciliteiten en mogelijkheden van deze organisaties, waaronder ook voor crisisplaatsen. Wij hopen dat resultaten zullen volgen.

De Seniorenraad is voorstander van een blijvend overleg van de gemeente met alle zorginstellingen, waaronder 1e lijn, om op die manier te bereiken dat de dienstverlening aan mensen die zorg nodig hebben zo goed mogelijk is afgestemd en dat op tekortkomingen actie wordt ondernomen. De zorg is voortdurend in beweging en een goede afstemming tussen de betrokken organisaties is broodnodig.

Een Sterke Basis

Verder leverde de Seniorenraad commentaar op de gemeentelijke nota Een Sterke Basis (voorheen Voorveld), die als doel heeft de zelfredzaamheid en sociale cohesie van burgers en organisaties van burgers te bevorderen. Deze nota is met stevig commentaar, vanuit de raadscommissie, weer teruggegeven aan het bestuur (B&W). Medio juni wordt een aangepaste nota aan de raad voorgelegd.

Gebiedsgericht werken

Daarnaast leverde de Seniorenraad ook commentaar op de gemeentelijke Kadernota Gebiedsgericht Werken. Naar onze mening mag er nog wel meer gedaan worden om de rol en positie van Dorpsraden en Wijkcommissies te versterken. De Seniorenraad vindt het belangrijk om de bestaande organisaties in de kernen en wijken te faciliteren en er als gemeente voor te zorgen dat er voldoende huisvesting is voor activiteiten en initiatieven. Ook zou de gemeente per wijk en of dorp duidelijke afspraken moeten maken en vastleggen in een convenant. Dat zijn ons inziens de harde voorwaarden voor een sterke basis.

Ouderen en veiligheid

De Seniorenraad trad verder op als me-

deorganisator van een informatiemiddag voor Ouderen over Veiligheid. Het gaat daarbij om brand- en inbraakpreventie en om veiligheid bij geldzaken. Er zijn inmiddels 4 bijeenkomsten gehouden, zowel in Breukelen in het Trefpunt als in De Ark in Maarssenbroek. Na de zomer volgen nog 4 bijeenkomsten in Loenen a/d Vecht en Maarssendorp met daaraan gekoppeld een terugspeeltheater.

Sociale Wijk Team

Ook onderhoudt de Seniorenraad contacten met het Sociaal Wijkteam (SWT), dat op 3 plaatsen in de gemeente functioneert (Maarssen, Maarssenbroek en Breukelen/Loenen). Deze teams zijn enkele jaren geleden ingesteld naar aanleiding van de decentralisatie van taken naar de gemeenten.

Geconstateerd wordt dat het SWT nog te weinig zichtbaar is naar ouderen en dat er nog geen bijdrage kan worden geleverd aan de sociale cohesie in de wijk. De Seniorenraad is van mening dat alleen met een sterke sociale infrastructuur in de wijk mensen op verantwoorde wijze langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

Advisering

De Seniorenraad is actief als adviseur van de gemeente en voor instellingen die diensten verlenen aan ouderen; dat betreft alle beleidsterreinen die voor ouderen van belang zijn. Een goed voorbeeld is de Nota Ouderen van de gemeente waaraan de Seniorenraad actief heeft meegewerkt. De Seniorenraad oriënteert zich op landelijke en plaatselijke ontwikkelingen en situaties en gaat door met het leggen en onderhouden van contacten met Dorpsraden en

Wijkcommissie.

Een van de zaken die aandacht vraagt is de beschikbaarheid in elke kern van een vaste ontmoetingsplek. Dat is ook een van de prioriteiten in de Nota Ouderen.

Team versterking

Marie-Madeleine Claassen is per 1 mei toetreden tot de Seniorenraad. Zij heeft taakveld Minima en schuldhulpverlening op zich genomen. Met invulling van dit taakveld zijn wij in staat om het gemeentelijk beleid kritisch te volgen en waar nodig B&W te adviseren•

Jan Onnes

Voorzitter Seniorenraad Stichtse vecht
Mei 2017

Langer zelfstandig thuis wonende kwetsbare ouderen: een steeds urgenter probleem!

Een handreiking voor politieke partijen met oplossingsrichtingen.

1. Het Ouderenberaad Zuid-Holland Noord is een regionaal adviesorgaan en onder andere gelieerd aan de afdeling Public Health en Eerstelijngeneeskunde van het LUMC. Het geeft advies over onderzoek, participeert in onderwijsprogramma's en laat de stem van ouderen – in het bijzonder van de kwetsbaren- horen aan bestuurders en beleidsmakers.

2. Het Ouderenberaad maakt zich zorgen over de positie van met name de groep kwetsbare ouderen die thuis wonen. Voorheen kregen deze kwetsbare ouderen een indicatie voor het verzorgingshuis. Zij waren daardoor verzekerd van sociale

contacten, directe hulp bij calamiteiten, toezicht op voldoende eten en drinken en juist gebruik van medicatie. Het Ouderenberaad signaleert een toename van ouderen in de thuissituatie met onder andere dementie, lichamelijke problemen en eenzaamheid en professionals met een hoge werkdruk die slechts 1 a 2 keer per dag langskomen. Dit leidt tot overbelaste mantelzorgers en een steeds grotere groep kwetsbare ouderen die tussen wal en schip dreigen te vallen.

3. In de komende raadsperiode zal het aantal kwetsbare ouderen als gevolg van de dubbele vergrijzing in de meeste gemeenten fors toenemen. Volgens de CBS Bevolkingsprognose zal in 2030 het

aantal 80-plussers in de regio Leiden, Duin- en Bollenstreek zijn verdubbeld, van 18.000 nu naar 20.000 in 2020, naar ruim 30.000 in 2030. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat van de 65-plussers reeds 25% kwetsbaar is en dat kwetsbaarheid toeneemt met de leeftijd. Het Ouderenberaad is dan ook van mening dat er in de verschillende gemeenten in de regio een plan voor langer zelfstandig thuis wonende kwetsbare ouderen zou moeten komen. Daarom verzoekt het Ouderenberaad uw politieke partij hier aandacht aan te besteden in het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2018, maar ook daarna.

4. Bij het opstellen van een plan zouden de volgende uitgangspunten moeten gelden:

4.1. Integrale benadering: wonen, woonomgeving, zorg en welzijn in onderlinge samenhang enerzijds en kenmerken van de kwetsbare ouderen (handicap, financiële positie, culturele achtergrond) anderzijds.
4.2. Een proactieve rol van de gemeente ten aanzien van onderzoek, preventie (onder andere door implementatie van bewezen effectieve methodieken), voorlichting, regie en evaluatie.

4.3. Betrekken van de (kwetsbare) ouderen zelf, en hun eventuele mantelzorgers, bij de ontwikkeling en uitvoering van het plan: niet alleen praten over, maar ook praten met!

4.4. Bevorderen en ondersteunen van initiatieven van ouderen, gericht op het zelfstandig kunnen blijven wonen in buurt of wijk.

5. Per gemeente zal de uitwerking verschillen en daarbij zal ook de rol van de gemeente verschillen. Hieronder een aantal suggesties per onderwerp:

5.1. Wonen, woonomgeving en mobiliteit

5.1.1. Zorg voor veilige, aangepaste wo-

ningen

5.1.2. Creëer nieuwe woonvormen, waarin onderlinge hulp wordt gestimuleerd (hofjes, woon-zorg coöperaties etc.)

5.1.3. Geef voorlichting en advies over gebruik van domotica en e-health

5.1.4. Neem financiële drempels weg voor verhuizing naar een aanpaste woning

5.1.5. Zorg voor adequate en betaalbare vervoersmogelijkheden naar winkels, zorgverleners en ontmoetingsplekken in de buurt.

5.2. Veiligheid

5.2.1. Zorg voor een veilige woonomgeving (rollator en scootmobiel vriendelijk, goed verlicht, zonder obstakels en nauwe doorgangen), met inachtneming van het VN Verdrag inzake mensen met een handicap

5.2.2. Zorg voor een aanpak tegen ouderen mishandeling en ontspoorde zorg

5.2.3. Zorg voor financiële weerbaarheid, ondersteun lokale allianties.

5.3. Welzijn

5.3.1. Zorg voor onafhankelijke cliëntondersteuning, gericht op het vergroten van de eigen kracht, het versterken van het sociale netwerk en het helpen bij zingevingsvragen

5.3.2. Zorg voor alternatieven voor digitaal verkeer, zodat ouderen die niet (meer) digitaal vaardig zijn ook zelfstandig hun zaken kunnen blijven regelen. Houd rekening met de taalvaardigheid van ouderen met een migratie achtergrond

5.3.3. Zorg voor voldoende mogelijkheden tot sociale participatie door het creëren van kleinschalige ontmoetingsplekken, het aanbieden van cultuur, museum, concert bezoek en (aangepast) vervoer

5.3.4. Zorg voor voldoende dagbestedingsmogelijkheden

5.3.5. Zorg voor de totstandkoming van

programma's als Welzijn op recept, fietsmaatje, etc.

5.4. Zorg

5.4.1. Ondersteun mantelzorgers en spoor ze actief op als ze nog niet bekend zijn

5.4.2. Organiseer in samenwerking met zorgaanbieders vervangende zorg voor mantelzorgers om overbelasting te voorkomen en zorg voor toegankelijke informatie over de mogelijkheden hiervan (niet alleen via internet en ook in de taal van ouderen met een migratieachtergrond)

5.4.3. Organiseer vroegtijdige signalering van problemen bij kwetsbare ouderen

5.4.4. Zorg voor voldoende thuiszorg ((wijk)verpleegkundigen, huisartsen)

5.4.5. Zorg voor eerstelijns verpleegbedden voor tijdelijke opvang in crisissituaties en na ziekenhuisopname in de eigen woonomgeving van ouderen

5.4.6. Zorg voor adequate opvang bij beginnende dementie

5.5. Kenmerken van ouderen die van belang zijn naast fysieke of mentale beperking

5.5.1. Armoede vergroot de kwetsbaarheid: zorg voor inkomensondersteuning en stimuleer het gebruik ervan alsmede de toegang tot de schuldhulpverlening etc.

5.5.2. Gebrek aan computerkennis belemmert het meedoen: stimuleer cursussen of thuishulp op dit gebied.

6. Het Ouderenberaad vindt het noodzakelijk dat u bij het opstellen van de sociale paragraaf in het verkiezingsprogramma nagaat of, en in welke mate, er in uw gemeente op bovenstaande gebieden in de komende raadsperiode maatregelen genomen moeten worden. De leden van het Ouderenberaad zijn graag bereid om u daarbij bij te staan. U kunt het Ouderenberaad bereiken via Ouderenberaad@LUMC.nl en via 071-5268655. •

Keukentafel gesprekken

Vorige week debatteerde de Tweede Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken met minister Plasterk over het Sociaal Domein, waaronder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Tijdens dit debat werden zorgen geuit over de kwaliteit van het keukentafelgesprek en over de toegankelijkheid van cliëntondersteuning. Terechte zorgen naar het oordeel van KBO-PCOB.

De minister heeft tijdens het debat toegezegd om samen met gemeenten meer inzicht te willen krijgen in de kwaliteit van keukentafelgesprekken. Dit met het oog op mogelijke verbetering. Ook wordt bekeken waar op dit moment zelfs helemaal geen keukentafelgesprekken plaatsvinden.

Cliëntondersteuning

Het ministerie van VWS is verantwoorde-

lijk voor de cliëntondersteuning en zal de Tweede Kamer hierover op korte termijn informeren per brief. KBO-PCOB heeft input geleverd voor deze brief en met name gepleit voor de inzet van onafhankelijke cliëntondersteuning in de vorm van ouderenadviseurs van KBO-PCOB. Hanke Bruins-Slot (CDA) en Ingrid van Engelshoven (D'66) hebben een motie ingediend over het belang van vindbare, onafhankelijke en deskundige cliëntenondersteuning bij de keukentafelgesprekken. De vindbaarheid van cliëntondersteuning, de toegankelijkheid en kwaliteit van keukentafelgesprekken vormen al langer een doorn in het oog van KBO-PCOB.

Eigen onderzoek

Uit eigen onderzoek van KBO-PCOB in 2016 blijkt dat de helft van de ouderen niet bekend is met recht op cliëntondersteuning. Slecht een enkeling maakt er daadwerkelijk gebruik van bij het keukentafelgesprek. KBO-PCOB is van mening dat gemeenten meer informatie moeten verstrekken over het recht op ondersteuning, zodat ouderen zich goed kunnen voorbereiden op het keukentafelgesprek. Uit het onderzoek blijkt tevens dat ouderen weliswaar goed op de hoogte zijn van veranderingen in de zorg, maar dat dit niet altijd geldt voor cliëntondersteuning. Clientondersteuning is van groot belang voor versterking van de positie van ouderen.

Ouderenadviseurs van KBO-PCOB kunnen gemeenten helpen bij het keukentafelgesprek. Gemeenten maken echter nog te weinig gebruik van deze onafhankelijke, laagdrempelige ouderenadvisering. Hier moet snel verandering in komen, aldus KBO-PCOB. •

Een aantal kleinschalige woonvormen laten zich financieren door persoonsgebonden budgetten (PGB). Dat zou verboden moeten worden, want dat gaat ten koste van de reguliere zorg, betoogde Harrie Verbon, hoogleraar openbare financiën aan de Universiteit van Tilburg, onlangs in een artikel.

Vijf jaar geleden liet een onderzoek zien dat 'de nu bekende uitkomsten van dit kwalitatieve onderzoek positief zijn over het PGB. Het PGB maakt zelfregie mogelijk, het bevordert empowerment en met het PGB organiseren budgethouders passende zorg, zorg die precies tegemoetkomt aan hun behoeften en omstandigheden. Dit alles draagt zeer bij aan de kwaliteit van hun bestaan'.

De eigenaar van een winstgevende franchiseorganisatie achter kleinschalige woonvormen voor verstandelijk gehandicapten en demente bejaarden schreef: 'Het PGB biedt een zorgvrager de kans om expliciet te kiezen voor een bepaalde zorgaanbieder, en om aan te duiden en af te spreken wat je voor je geld wilt en kan krijgen'. keuzevrijheid, passende zorg en macht voor de zorgdrager om de juiste zorg af te dwingen. Dit zijn dan ook de 'klassieke' argumenten ter rechtvaardiging van het PGB: geef de zorgvrager zelf het geld in handen om zorg in te kopen en de aanbieders worden door de prijswerking gedwongen te doen wat de vragers willen.

In maart van dit jaar echter heeft de ambtelijke Werkgroep 'Beheersinstrumentarium Zorguitgaven' (BZ) er voor gepleit om het PGB bij de financiering van kleinschalige zorgwoonvormen terug te dringen. Volgens de Werkgroep BZ is het PGB meer en meer een instrument geworden voor aanbieders om hun zorgaanbod te kunnen financieren. Het is evident dat

genoemde organisatie het PGB gebruikt om zijn aanbod te financieren (en daar winst op te boeken), niet noodzakelijk om aan zorgvraag te voldoen. Men faciliteert dat zorgondernemers (vaak een echtpaar) een huis runnen met zorgbehoevenden. De zorgondernemers krijgen dan de PGB's van de bewoners tot hun beschikking, eventueel aangevuld met andere inkomsten (zoals de Wajong-uitkering bij de jong gehandicapten en de AOW bij de ouderen).

De bewoners dienen voor hun ingebrachte PGB zorg terug te krijgen. Of de

bewoners zorg op maat krijgen is niet na te gaan. Wat wel is na te gaan is dat de zorgondernemers een aanzienlijk bedrag voor huur en 'managementfees' aan deze organisatie moeten afdragen. Zij moeten daarvoor de PGB's aanwenden om de exploitatie van de woonvorm rond te krijgen, tenzij de bewoners aanzienlijke extra inkomens inbrengen. Als die extra inkomsten er niet zijn (en vaak zijn die er niet), dwingt de financiële constructie van de zorgfranchise de zorgondernemers er toe excessief veel van hun eigen tijd aan de zorg van hun cliënten te besteden, of

de zorg ondermaats aan te bieden.

Er zijn 270.000 bejaarden in Nederland met dementie. Het kost deze organisatie naar eigen zeggen 72.000 euro per jaar om een demente bejaarde zorg en inwoning te bieden. Als alle demente bejaarden zouden worden opgevangen kost dat dus 19,4 miljard euro, grotendeels gefinancierd met PGB's.

Momenteel zijn de collectieve uitgaven aan verpleeg- en verzorghuizen 8,4 miljard euro. De overheid wil dat dit bedrag naar beneden gaat. Demente bejaarden moeten langer in hun eigen woonomgeving verzorgd worden door hun eigen netwerk, dan wel door goedkopere hulp. Als uitvloeisel van dit programma heeft het huidige demissionaire kabinet bezuinigingen op de reguliere instellingen ingevoerd. De overheid heeft geen directe invloed op de toekenning van PGB's.

De afgelopen tijd zijn in de media berichten verschenen over verwaarlozing van cliënten en/of zelfverrijking door de zorgondernemers in sommige opvanghuizen. Het lijkt er dus op dat de zorgvragers door hun PGB minder invloed op de kwaliteit van de zorg hebben. Met andere woorden, deze opvanghuizen verschillen niet veel van de reguliere zorginstellingen: er zijn goede en minder goede (of slechte) huizen. Er is dus ook geen reden de financiering van deze huizen te laten afwijken van de financiering van de reguliere instellingen. Het is daarom gewenst dat het te vormen kabinet het advies van de Werkgroep BZ overneemt: 'verbied het dat franchiseorganisaties in de zorg zich door PGB's laten financieren' •

Sociale woningen

Sociale huurwoningen slopen en vervangen door koopwoningen zorgt niet automatisch voor contact tussen de beter en minder bedeelde Nederlanders, laat staan tot een uitwisseling van hulpbronnen. Het bewijs voor een buurteffect op de perspectieven van bewoners is flinterdun, vond Emily Miltenburg. Zij is politiek sociologe en promoveerde cum laude met haar proefschrift 'A different place to different people' aan de Universiteit van Amsterdam.

Één van de veronderstellingen achter sociaaleconomische buurtmenging is dat de buurt waar iemand woont, structureert het dagelijks leven en beïnvloedt de arbeidsmarktperspectieven (dit is ook een stelling van Amerikaanse schrijfster Jane Jacobs). Als iedereen in een buurt overdag werkloos thuis zit, denk je dat dit normaal is. Andersom zou een groter aandeel werkende burens juist positief uitpakken: goed voorbeeld doet volgen. Bovendien leveren deze werkende burens hulpbronnen en informatie over banen. Waarmee mogelijk de arbeidsperspectieven van de kansarmere bewoners verbeteren.

Het geloof in deze buurteffecten heeft ingrijpende gevolgen gehad. In Voge-

laarwijken werden sociale huurwoningen gesloopt om plaats te maken voor koop- en huurwoningen voor de economische middenklasse. Bepaalde minder bedeelde mensen werden in dit zogenaamde stadsvernieuwingsbeleid gedwongen om te verhuizen, al dan niet naar welvarender buurten. Maar bestaan die buurteffecten eigenlijk wel echt? Dat is nu onderzocht.

De meeste wetenschappelijke studies over buurteffecten op economische stijgingskansen van bewoners gaan ervan uit dat de buurt evenveel invloed heeft op verschillende bewoners van die buurt. Dat is echter helemaal niet aannemelijk, aangezien de verwachting is dat die invloed van de buurt via rolmodellen en hulpbronnen van burens geschiedt, via contact met burens dus en dat is niet voor elke buurt hetzelfde. Het is daarom belangrijk om onderscheid te maken tussen verschillende groepen op wie de buurt naar verwachting een ander effect zou hebben, aldus de onderzoekster.

Je zou verwachten dat ouders van kleine kinderen meer tijd doorbrengen in de buurt en dus meer blootgesteld worden aan de buurt dan mensen die hun leven vooral daarbuiten leiden. Daarnaast is het aannemelijk dat buurteffecten groter zijn voor mensen die al langer in de buurt wonen en omdat ze een groter netwerk hebben dan nieuwe bewoners. Het zou zelfs kunnen dat, vlak na een (gedwongen) verhuizing, iemands hulpbronnen zich vooral in zijn vorige buurt bevinden.

In het proefschrift is dus een verfijnde analyse uitgevoerd voor verschillende groepen mensen. Aan de hand van survey data en het Sociaal Statistisch Bestand van Centraal Bureau voor Statistiek werden honderdduizenden bewoners gevolgd in duizenden buurten over de jaren heen

en bestudeerde men zowel economisch slechte wijken als welvarende wijken door heel Nederland. Een andere studie over stedelijke vernieuwing richtte zich op enkele buurten in Amsterdam.

Op basis van deze studies naar specifieke aannames in het buurtmengingsbeleid werd gevonden dat het 'buurteffect' helemaal niet aannemelijk is. Mensen met meer sociale contacten in de buurt en mensen die er langer wonen ervaren vaak helemaal geen sterkere invloed van de buurt. Er zijn slechts twee groepen bewoners die wél door de buurt beïnvloed worden in hun baanperspectieven als ze in relatief slechtere buurten wonen, en dit zijn de moeders met een partner en een jong kind en alleenstaande moeders van kinderen in de basisschoollleeftijd. Maar deze uitkomst heeft waarschijnlijk meer te maken met een gebrek aan voorzieningen in de buurt.

Ook is specifiek gekeken naar mensen die gedwongen verhuisden als gevolg van het Vogelaar Wijkenbeleid. Voorstanders van dit wijkenbeleid geloofden dat deze herhuisvesters baat bij zouden hebben bij de verhuizing. Echter, de helft van gedwongen verhuizers bleven binnen hun oorspronkelijke buurt wonen en zelfs voor degenen die wel naar een meer welvarende buurt verhuisden, heeft er geen verbetering plaatsgevonden in hun arbeidsperspectieven.

Al met al lijkt het er vooral op dat, ondanks al het buurtmengingsbeleid, de buurt een ruimtelijke uitsortering blijft van bestaande ongelijkheden in de maatschappij. Arme mensen wonen in de buurt bij arme mensen, rijken gaan in een buurt met andere rijken wonen. Sociale huurwoningen slopen om te vervangen met koopwoningen, zorgt niet automatisch

voor contact tussen de beter en minder gedeelde Nederlanders.

Betekent dat dan dat van sociale menging niets verwacht mag worden en het wijkenbeleid ten grave kan worden gedragen? Absoluut niet. Er zijn wel degelijk voordelen van gemengde buurten te noemen op allerlei andere uitkomsten, zoals leefbaarheid, lokale voorzieningen en wederzijds begrip tussen verschillende groepen in de samenleving. De ruimtelijke segregatie van arm en rijk moet dan ook worden vermeden: het kan de sociale stabiliteit in de samenleving bedreigen.

Toch moet een stad niet koste wat het kost streven naar buurten op een stedelijk gemiddelde. Het loont om meer na te denken over de schaal waarop menging gepland wordt. Ook stadsplanners en architecten houden zich met deze problemen bezig. Hierbij moet het belang van de woonbuurt niet overschat worden: er zijn tal van andere plekken in de omgeving die gemengd kunnen zijn en tot ontmoetingen kunnen leiden, zoals nabijgelegen scholen, sportclubs en parken.

De buurt verbeteren of de sociaaleconomische positie van de buurtbewoners bevorderen zijn twee totaal verschillende beleidsdoelstellingen. Hoewel het gemiddelde van een buurt relatief gemakkelijk te verbeteren is door een meer gevarieerd woningaanbod te realiseren, zit de uitdaging er nu juist in om de oorspronkelijke, individuele bewoners meer kansen te bieden. Voor het bieden van meer kansen is fysiek ingrijpen in de woningvoorraad niet voldoende: 'een meer individuele aanpak via scholing en voorlichting is noodzakelijk, aangezien de oorzaak van sociaaleconomische ongelijkheden niet ligt in de buurt waar iemand woont', aldus het onderzoek•

Wie kan en wil nog mengen in de wijk?

De toename van tegenstellingen tussen groepen krijgt de laatste jaren veel aandacht in het publieke debat. Kernwoorden: tweedeling, radicalisering, xenofobie, meritocratie en populisme. De kloof lijkt te groeien tussen mensen mét en zonder een migratie-achtergrond, arm en rijk, hoog- en laagopgeleiden, haves en have nots.

Heeft deze toename ook een ruimtelijke dimensie? Verschillende studies (PBL, SCP, Platform31) lijken hierop te wijzen. Segregatie komt onder andere tot uiting in een toenemende concentratie van kwetsbare groepen in wijken met een goedkope woningvoorraad. Dit is natuurlijk altijd al zo geweest, maar de concentratie lijkt door uiteenlopende maatschappelijke, economische en politieke tendensen te verergeren. Denk hierbij aan extramuralisering, de toestroom van spoedzoekers, toenemende armoede, de inperking van de woningcorporaties, forse huurverhogingen, verkoop van huurwoningen én passend toewijzen. De meeste bewoners komen in deze wijken terecht omdat ze weinig te kiezen hebben. Veel gemeenten en corporaties beschouwen deze toenemende concentratie als onwenselijk.

In de voorbijgaande decennia bestond in de stedelijke vernieuwing en wijkontwikkeling het ideaal van de gemengde wijk. Dit ideaal wordt de laatste jaren noodgedwongen losgelaten. De voornaamste en meest effectieve interventie om concentratie van

kwetsbare groepen tegen te gaan, namelijk grootschalige herstructurering lijkt in Nederland te zijn stilgevallen. Corporaties geven aan dat ze veel minder in staat zijn om deze kapitaalintensieve interventie toe te passen. Gemeenten hebben ook de slagkracht niet meer om corporaties hierin te ondersteunen. En wat heeft het überhaupt voor zin als je alleen mag 'bouwen voor de buurt' en niet meer voor middenklassegroepen? In veel 'nieuwe' kwetsbare wijken is er ook fysiek weinig aan de hand. De noodzaak om grootschalig fysiek in te grijpen is hier dan ook minder groot. Wie kan en wil nog mengen in de wijk, nu het instrumentarium van weleer grotendeels buiten gebruik is geraakt voor corporaties en overheden? Vingers graag! Welke alternatieve interventies en strategieën kunnen nog worden toegepast om ruimtelijke segregatie tegen te gaan? Wie het weet mag het zeggen. •

Jeroen van der Velden

Meer informatie

Platform31 verkent in 2017 – als vervolg op het lokale Platform31-onderzoek naar menging in Rotterdam – interventies en strategieën om ruimtelijke segregatie en met name concentratie van kwetsbare groepen tegen te gaan. Doet u mee? Voor meer informatie over dit project 'Sturen op gemengde wijken' kunt u contact opnemen met Jeroen van der Velden.

Thuis- comfort Checklist

Hoe comfortabel, veilig en toegankelijk woon ik? Is uw woning geschikt om er uw leven lang zelfstandig en comfortabel te wonen? De Thuiscomfort Checklist stelt per ruimte in huis belangrijke vragen. Gebruik de lijst om uw woning met andere ogen te bekijken. Of nodig een Thuiscomfort-specialist uit en loop samen door uw huis.

Entree

Is mijn voordeur veilig en zonder obstakels bereikbaar?	Ja	Nee
Heb ik goed zicht op het tuinpad? Ook 's avonds?	Ja	Nee
Is mijn huisnummer duidelijk zichtbaar vanaf de straat?	Ja	Nee
Klinkt de bel hard genoeg?	Ja	Nee
Kan ik mij ergens aan vasthouden tot de deur opengaat?	Ja	Nee
Is het voordeurslot goed zichtbaar? Kan ik de sleutel gemakkelijk omdraaien?	Ja	Nee
Kan ik mijn voordeur met mijn vingerafdruk openen?	Ja	Nee
Kan ik de voordeur op afstand openen, met mijn smartphone?	Ja	Nee
Kan ik vanuit de huiskamer zien wie er voor de deur staat?	Ja	Nee
Kan ik zorgverleners zonder sleutel toegang tot mijn woning geven?	Ja	Nee
Sta ik beschermt tegen wind en regen tot de voordeur opengaat?	Ja	Nee
Is mijn brievenbus gemakkelijk toegankelijk? Is de sleuf van de juiste afmetingen?	Ja	Nee
Gaat de verlichting automatisch aan als iemand mijn voordeur nadert?	Ja	Nee
Is mijn huis goed beveiligd tegen inbraak?	Ja	Nee
Is mijn voordeur breed genoeg voor een rollator of rolstoel?	Ja	Nee
Is mijn woning drempelvrij te betreden?	Ja	Nee

In hal en gang

Kan ik de post oprapen zonder te hoeven bukken?	Ja	Nee
Is de voordeur van binnenuit te vergrendelen?	Ja	Nee
Kan ik zien wie er voor de deur staat?	Ja	Nee
Kan er een foto worden gemaakt van bezoek als ik niet thuis ben?	Ja	Nee
Kan ik de deur op een kier openen?	Ja	Nee
Kan ik in de hal gemakkelijk een draai maken met een rollator of rolstoel?	Ja	Nee
Zijn de hal en de gang goed verlicht?	Ja	Nee
Kan ik alle ramen en deuren in een keer vergrendelen?	Ja	Nee
Kan de voordeur gesloten blijven voor een dementerende bewoner?	Ja	Nee
Kan ik mij op de trap stevig vasthouden? Eventueel aan een tweede leuning?	Ja	Nee
Kan ik de bovenverdieping zonder al te grote inspanning bereiken?	Ja	Nee

In de woonkamer

Voel ik mij veilig in huis?	Ja	Nee
Kan ik met een druk op de knop alle verlichting ineens aandoen of dimmen?	Ja	Nee
Is de woonkamer eenvoudig schoon te houden?	Ja	Nee
Kan ik de gordijnen automatisch openen en sluiten?	Ja	Nee
Kan ik de zonwering van binnenuit bedienen?	Ja	Nee
Kom ik thuis in een lekker warm huis?	Ja	Nee
Is de verwarming eenvoudig instelbaar – per ruimte of zelfs op afstand?	Ja	Nee
Kan ik mij vrij door de woonkamer bewegen?	Ja	Nee
Is de vloer stroef genoeg om niet uit te glijden? En glad genoeg om overheen te rijden met een rollator of rolstoel?	Ja	Nee
Kan ik gemakkelijk en veilig gebruikmaken van schakelaars en stopcontacten?	Ja	Nee
Wordt er automatisch hulp ingeschakeld bij brand?	Ja	Nee
Kan ik vanuit mijn stoel zien wie er voor de voordeur staat?	Ja	Nee

Zijn snoeren weggewerkt, zodat ik niet struikel?	Ja	Nee
Kan ik duidelijk zien waar de vloer ophoudt en de muur begint?	Ja	Nee
Kan ik de deurbel of telefoon duidelijk horen?	Ja	Nee
Is mijn woning goed geïsoleerd?	Ja	Nee
Is de televisie goed te verstaan?	Ja	Nee
Ruikt het lekker fris?	Ja	Nee
Worden pollen en andere luchtverontreiniging buiten de deur gehouden?	Ja	Nee
Wordt er automatisch hulp ingeschakeld als ik val?	Ja	Nee

In de badkamer

Kan ik mijzelf veilig wassen?	Ja	Nee
Kan ik de vloer duidelijk onderscheiden van de wanden?	Ja	Nee
Is de vloer lekker warm?	Ja	Nee
Kan ik veilig door de badkamer lopen? Ook als de vloer nat is?	Ja	Nee
Wordt vochtige lucht direct afgezogen?	Ja	Nee
Kan ik verbandmiddelen en medicatie veilig en discreet opbergen?	Ja	Nee
Blijft de spiegel vrij van condens als ik warm water gebruik?	Ja	Nee
Kan de badkamerdeur nog worden geopend als ik ben gevallen?	Ja	Nee
Kan ik gemakkelijk even uitrusten of zittend douchen?	Ja	Nee
Heb ik direct warm water als ik de (douche)kraan open?	Ja	Nee
Kan de douchekraan bediend worden door een zorgverl.zonder dat deze zelf nat wordt?	Ja	Nee
Is de muur waartegen ik leun bij het douchen lekker warm?	Ja	Nee
Heeft de badkamer een apart toilet?	Ja	Nee

In de toiletruimte

Kan ik eenvoudig opstaan en plaatsnemen op de toiletbril?	Ja	Nee
Is de toiletbril stevig aan de toiletpot bevestigd?	Ja	Nee
Kan een rolstoel naast het toilet rijden?	Ja	Nee
Kan ik mijzelf veilig staande houden?	Ja	Nee
Is er voldoende ruimte om me aan of uit te kleden?	Ja	Nee
Kan ik mijn handen wassen?	Ja	Nee
Is het toilet papier met één hand af te scheuren?	Ja	Nee
Kan ik het toilet ook zonder toilet papier gebruiken?	Ja	Nee
Ruikt het altijd lekker fris in het toilet?	Ja	Nee
Kan ik verbandmiddelen of medicatie veilig opbergen?	Ja	Nee
Kan ik mijzelf fatsoeneren?	Ja	Nee
Kan de toiletdeur nog worden geopend als ik op de grond val?	Ja	Nee
Is de handdoek lekker warm bij gebruik?	Ja	Nee
Kan ik snel en simpel hulp inschakelen?	Ja	Nee

In de keuken

Worden kookluchtjes voldoende afgezogen?	Ja	Nee
Kan ik spullen uit de koelkast halen zonder te bukken?	Ja	Nee
Kan ik de vaatwasser in- en uitruimen zonder te bukken?	Ja	Nee
Sluit het gas vanzelf af als de vlam van het kooktoestel uitwaait?	Ja	Nee

Schakelt de elektrische kookplaat zichzelf na enige tijd vanzelf uit?
Kan ik in geval van een calamiteit de keuken veilig verlaten?
Is de keukenkraan met één hand te bedienen?
Kan ik een hoge pan onder de keukenkraan plaatsen?
Kan ik direct kokend heet water tappen?
Is het keukenblad op de juiste hoogte ingesteld?
Zijn de keukenlades van binnen verlicht?
Kunnen keukenkastjes worden afgesloten?
Wordt er bij brand automatisch hulp ingeschakeld?
Gaat het brandalarm niet af als ik sta te koken?
Is het keukenblad goed verlicht?

Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee

In de slaapkamer

Kan ik gemakkelijk in en uit bed stappen?
Kan ik 's nachts de weg naar het toilet vinden zonder het grote licht aan te doen?
Kan ik met een druk op de knop alle verlichting in huis inschakelen?
Zijn er voldoende veilige stopcontacten?
Kan ik de gordijnen vanuit bed openen en sluiten?
Is de verwarming vanuit bed te bedienen?
Is er naast het bed voldoende ruimte voor zorgverleners?
Kunnen hulpverleners hun handen wassen in mijn slaapkamer?
Word ik 's ochtends helemaal ontspannen wakker?
Ben ik in mijn slaap beschermd tegen brand of koolmonoxide?
Zijn er voldoende mogelijkheden om mij aan vast te houden?
Wordt er hulp ingeschakeld als ik bij een nachtelijk toiletbezoek val?
Ruikt het in de slaapkamer altijd lekker fris?
Kan ik vanuit bed zien wie er voor de deur staat? En deze dan openen?
Kan ik een bovenraampje openen zonder op een stoel te hoeven staan?

Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee

In de tuin

Kan ik veilig door de tuin lopen zonder te struikelen? Ook in het donker?
Is het tuinhek goed afsluitbaar?
Gaat de verlichting automatisch aan zodra mijn tuin betreden wordt?
Kan ik mijn elektrische fiets of scootmobiel opladen?
Kan ik op een mooie, maar koude herfstdag lekker buiten zitten?
Wordt ongewenst bezoek in mijn achtertuin meteen signaleerd?
Kan ik vanuit de auto het hek of de garage openen?
Gebruik ik het dak van mijn woning of garage om energie op te wekken?

Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee
Ja Nee

Stichting LOIS stelt zich ten doel ondersteuning te bieden aan alle adviesorganen en individuen, die gemeenten adviseren over ouderenbeleid. Daarnaast levert LOIS ondersteuning in de vorm van informatie over onderwerpen, die van belang zijn op het gebied van ouderenbeleid en het functioneren van die adviesorganen.

Meer informatie

Wenst u meer informatie over:

- Het LOIS
- Door LOIS te geven thema(mid) dagen m.b.t. maatschappelijke ontwikkelingen zoals participatie, zorg en wonen.
- Thema(mid)dagen op verzoek over een door u gewenst onderwerp.
- Een bij ons beschikbare introductie-cursus voor startende seniorenraden.
- Verschenen nieuwsbrieven.
- Adviezen van seniorenraden.
- Links naar seniorenraden en relevante organisaties.

Bezoek dan onze website:

www.loisweb.nl

Daar vindt u ook ons jaarverslag 2016.

Meer weten of gelijk aan de slag?

Op thuiscomfort.nl vindt u snel een specialist bij u in de buurt. Of maak een afspraak voor een vrijblijvend adviesgesprek via info@thuiscomfort.nl